

ESIPUHE

Iltapäivällä 24. elokuuta 2012

Jos Jumala olisi antanut merkin maailmanlopusta, se olisi todennäköisesti tapahtunut juuri sinä läikähdytävänä hellepäivänä siinä viheliäisessä Etelä-Italian peräkylässä. Itse asiassa apokalypsi taisi olla jo alkanut, sillä kun me saavuimme Bellorotondoon kahdelta iltapäivällä 24. elokuuta 2012, lämpötila hipoi kolmeakymmentäyhdeksää astetta ja tuntui vääjäämättä kiipeävän ylöspäin.

– En saa happea, minä vaikeroin mahdollisimman hiljaisella äänellä, jotta en väsyisi tyystin, ja pohdiskelin, minkä hiivatin tähden me patikoimme porottavan auringon alla autiossa kylässä, joka kohosi spiraalin lailla yhdelle Apulian kukkuloista.

Vaimoni Anna ei vastannut mitään. Kävelimme kuin hidastetussa elokuvassa, raahustimme eteenpäin ja säästelimme viimeisiä, vähäisiä voimiamme. Löntystimme siinä armottomassa pätsissä loputonta tietä ylöspäin etsien varjoja talojen lomasta ja ilmavirtaa terassien edustalta. Kun pysähdyimme vetämään henkeä, venytimme selkään ja kylkiin liimautuneita t-paitojamme irti hikiseltä iholta ja ravistelimme märkää kangasta kuivaksi.

Kylä vaikutti asumattomalta. Ainoa elonmerkki, johon olimme törmänneet pysäköityämme auton alakaupungin kadulle, oli pari roskasäiliöiden varjossa vanhalla juuttimatolla torkkuvaa koiraa. Kun saavuimme kukkulan laelle Corso XX Settembren päähän, lämpötila oli digitaalisen lämpömittarin mukaan kivunnut neljäänkymmeneen asteeseen.

Meiltä alkoi usko horjua, ja olimme jo luovuttamaisillamme, kun käännyimme kadunkulmasta ja saavuimme aukiolle. Sieltä oli mahtava näköala laakson viini- ja oliivitarhojen yli melkein Adrianmerelle saakka. Sitä pientä keidasta hallitsi kolme johanneksenleipäpuuta ja kaksi rautatammea. Puiden sankan, tuuhean lehvästön siimekseen oli pystytetty kaksi muistomerkkiä, ja niitä peittivät Italian lipun väreissä hohtavilla nauhoilla sidotut kukkaseppeleet. Monumenttien ääressä oli kaksi haalistunutta puupenkkiä. Toisella istui vanhus, joka joko nukkui vanhurskaan unta tai oli pökertynyt siihen: hänellä oli silmät ummessa, pää kenossa ja suu raollaan. Ehkä hänellä oli hengitysvaikeuksia tai sitten hän oli kenenkään huomamatta vaipunut ikuiseen uneen. Joka tapauksessa hän näytti siltä, ettei penkiltään enää nousisi. Hänen jalkojensa juuressa loikoili koira, joka oli hakeutunut pahimman paahteen ajaksi varjoon niin kuin koirat Välimeren maissa tekevät – eläinrukka näytti niin ikään vetävän viimeisiään. Rojahdimme nääntyneinä vapaalle penkille istumaan.

Tikahduttavassa kuumuudessa ja johanneksenleipäpuun oksilla tymbaalejaan värisyttävien kaskaiden taukoamattomassa sirtyksessä meitäkin alkoi ramaista. Puolen tunnin lepotauon jälkeen jaksoimme taas, ja suuntasimme

aukion laidalla sijaitsevalle näköalapaikalle. Maisema Itrian laakson ja suippokattoisten trullotalojen yli rannikolle oli sanoin kuvaamaton, ylivoimaisesti upein näky koko matkamme aikana. Mutta ilma seisoi silläkin puolella aukiota.

Anna jäi ottamaan valokuvia laaksossa välkehtivästä oliivipuumerestä. Minä palasin keskemälle aukiota katsomaan ensimmäisessä maailmansodassa kuolleiden sotilaiden muistomerkkiä. Monumentin kivilaattaan oli kaiverrettu sodassa kaatuneiden kyläläisten nimet. Laskin, että uhreja oli neljäkymmentäkaksi, ja tarkemmin keskittyessäni hengitykseni salpautui: puolet kaatuneista oli todennäköisesti sukua keskenään, sillä laatussa toistui sama sukunimi, Palmisano.

Riensin vaistomaisesti toiselle monumentille, joka oli pystytetty toisessa maailmansodassa kaatuneiden sotilaiden muistoksi. Laatan nimissä ei ollut yhtä ainoaa Palmisanoa, joten otaksuin, että ensimmäinen maailmansota oli koitunut koko suvun ja sukunimen kohtaloksi. Luettelo oli silti hätkähdyttävä, sillä kaatuneista puolet oli Convertinien sukua.

Palasin ensimmäiselle muistomerkillle, kutsuin Annaa ja huomautin sarkastiseen sävyyn, jota Anna ei heti ymmärtänyt:

– Apokalypsi on näköjään raivonnut tässä kylässä jo sata vuotta sitten!

– Mitä tarkoitat?

– Enpä mitään ihmeellistä. Katso vähän näitä onnettomia. Yli puolet on samaa sukua, sanoin ja aloin lukea ääneen ensimmäisen muistomerkin kivilaattaan kaiverrettuja, sodassa kaatuneiden Palmisanojen nimiä. – Giuseppe

Oronzo Palmisano (yksi); Donato fu Francesco Paolo Palmisano (kaksi), Silvestro Palmisano (kolme), Giambattista di Martino Palmisano (neljä), Nicola di Martino Palmisano (viisi), Giuseppe fu Vito Palmisano (kuusi).

– *Ventuno... sono ventuno!* matala ääni keskeytti las-
kentani.

Me käännyimme ympäri ja näimme vanhuksen ryh-
distäytyvän penkillään.

Kun ukko oli kivunnut selkänöjan notkosta penkin
reunalle, hän näytti paljon pidemmältä kuin aiemmin eikä
enää lainkaan niin raihmaiselta. Rypyt uursivat hänen kas-
vojaan, mutta hänellä oli syvälle tunkeutuva katse, joka
pakotti katsomaan silmiin. Myös koira oli herännyt, joskin
se makoili edelleen varjossa ketarat levällään.

– Heitä on kaksikymmentäyksi! mies toisti. – Kaikki
ovat ensimmäisen maailmansodan uhreja. Se on Palmi-
sanojen kirous. *La maledizione dei Palmisano!*

Vilkaisin häkeltyneenä Annaa, ja hänkin katsoi minua
kysyvästi. Mitään toisillemme sanomatta, vaistomaisesti,
siirryimme penkille vanhuksen viereen. Tarina Palmisano-
jen kirouksesta tuli meille seuraavien tuntien kuluessa
tuon syrjäkylän aukiolla hyvin tutuksi.